

Mot.
1989/90
Ju701-705

Motion till riksdagen

1989/90:Ju701

av Allan Ekström (m) och

Bengt Harding Olson (fp)

Överklagande av domskäl

Det är en allmän processrättslig princip att oförmånliga domskäl icke får överklagas, om själva domslutet gått helt i ifrågavarande parts favör. Enligt Svea hovrätts mening rubbas icke denna princip även om domskälen skulle vara chikanerande för parten eller för honom medföra negativ bevisverkan i ett administrativt förfarande. Hovrätten intog denna ståndpunkt i det uppmärksammade s.k. styckmordsmålet. Utgångspunkten var den att Stockholms tingsrätt frikände de båda läkarna från ansvar för mord av en kvinna men samtidigt i domskälen uttalade att det var ställt utom allt rimligt tvivel att läkarna gjort sig skyldiga till brott mot griftefrid (styckning av kroppen) men att brottet ej omfattades av åtalet och dessutom var preskriberat vid tidpunkten för domen.

Det i domskälen gjorda uttalandet om brott mot griftefrid lades därefter av socialstyrelsen uttryckligen och uteslutande till grund för återkallelse av läkarlegitimationerna. Efter besvär av de båda läkarna undanröjde kammarrätten i Stockholm genom dom den 6 oktober 1989 det överklagade beslutet. Som skäl anfördes att läkarna utan framgång sökt att få tingsrättens uttalande i skuldfrågan överprövat i hovrätten, att kammarrätten inte i förevarande ordning kunde taga ställning i skuldfrågan, där prövningen avsåg ren bevisvärdering, och att tingsrättens dom därför icke räckte som full bevisning för påståendet om att läkarna begått den gärning som utgjorde grunden för återkallelsen av legitimationerna. Domen var ej enhällig. Två av ledamöterna förklarade sig godtaga tingsrättens bedömning av skuldfrågan och ville därför fastställa socialstyrelsens beslut.

Det ter sig orättfärdigt och stötande från rättssäkerhetssynpunkt att part icke skall kunna åvägabringa överprövning av domskäl som – i likhet med den påtalade händelsen – är ägnade att utsätta honom för andras missaktning (jfr. förtal). Detsamma bör gälla om domskälen åberopas såsom grund för administrativa påföljder som rent av kan få katastrofala följder för hela hans livssituation; så hade kunnat bli fallet om den skiljaktiga meningen i kammarrätten kommit att utgöra rättens dom.

Det ligger nära till hands att erinra sig Olavi Petris domarregel nr. 13: Den menige mans bästa är den yppersta lagen, och därför det som finnes den menige man till nytta vara, det bör hållas för lag, ändock att beskriven lag efter orden synes annorlunda lyda.

Slutsatsen bör därför bli att de båda läkarna icke hade bort förmenas rätten att få de oförmånliga domskälen överprövade. Det bör i rättsordningen intolkas "en säkerhetsventil" som domstol bör äga rätt att utnyttja bland annat i ett fall som det förevarande, om utgången av målet eljest skulle stå i uppenbar strid med vedertagna rättsliga normer och allmänt omfattande värderingar (jfr. den nordiska rättsstridighetsläran; Hellner, Skadeståndsrätt s. 48). Se vidare docenten Hans Gunnar Axberger i BRÅ 1988:3 s. 145 samt tidskriften Nämndemannen 1989 häfte 3 s. 23. Eftersom gällande ordning emellertid ansetts förhindra sådan överprövning av domskälen, måste rättegångsbalken kompletteras på ifrågavarande punkt.

Mot. 1989/90
Ju701

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i rättegångsbalken att domskäl skall kunna överklagas i de fall som motiönen anger.

Stockholm den 11 januari 1990

Allan Ekström (m)

Bengt Harding Olson (fp)